

สรุปการวิจัย และ ข้อเสนอแนะ

การนิเทศการศึกษาได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2497 และได้พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบัน หน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ได้ขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวาง แต่อย่างไรก็ตามหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ก็ยังมีไม่ปรากฏเป็นที่แจ่มชัด ซึ่งความแจ่มชัดของหน้าที่และความรับผิดชอบมีความสำคัญต่อคุณภาพของการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างมาก

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยมีความมุ่งหมายดังนี้.-

1. เพื่อลำดับความสำคัญในหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติอยู่จริงในปัจจุบัน
2. เพื่อลำดับความสำคัญในหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ตามอุดมคติของผู้บริหารและของศึกษานิเทศก์
3. เสนอแนะข้อคิดเห็นในหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์เพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ส่วนกลางครั้งนี้ ใจประชากรทั้งหมด 211 คน ได้แก่ผู้บริหาร 70 คน ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ 5 คน กับครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่สังกัดโรงเรียนจากกรมการฝึกหัดครู 5 คน กรมวิสามัญศึกษา 20 คน กรมสามัญศึกษา 20 คน และกรมอาชีวศึกษา 20 คน ศึกษานิเทศก์ 141 คน ได้แก่ศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครู 20 คน ศึกษานิเทศก์กรมวิสามัญศึกษา 48 คน ศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา 48 คน ศึกษานิเทศก์กรมอาชีวศึกษา 19 คน และศึกษานิเทศก์กรมพลศึกษา 6 คน

การ เก็บและรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราประมาณค่า มีค่าตามเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติจริงและงานตามอุดมคติ พร้อมทั้งสัมภาษณ์ประกอบแบบสอบถาม แบบสอบถามไคร์บักเนอร์ระยะ 89.67 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติเบื้องต้น โดยการหาค่าเฉลี่ยของแต่ละคะแนนและขอจากจำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

1. ลำดับความสำคัญในหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติอยู่จริงในปัจจุบันมีดังนี้ (1) ตรวจสอบและนิเทศงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (2) จัดประชุมสัมมนาและฝึกอบรมครูประจำการ (3) วางโครงการนิเทศการศึกษา (4) นิเทศการใช้คู่มือครู หลักสูตร โครงการสอนและประมวลการสอน (5) นิเทศและติดตามผลงานของศึกษานิเทศก์และครู (6) พัฒนาคู่มือครู หลักสูตร โครงการสอนและประมวลการสอน (7) เยี่ยมเยียนชั้นเรียนและโรงเรียน (8) ให้คำปรึกษาแก่ครูเป็นรายบุคคลและเป็นหมู่คณะ (9) ส่งผลการสอนของครูและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอน และ (10) นวัตกรรมเอกสารทางวิชาการและอุปกรณ์ทางการศึกษา

2. ลำดับความสำคัญในหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ตามอุดมคติของศึกษานิเทศก์มีดังนี้ (1) ตรวจสอบและนิเทศงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (2) พัฒนาคู่มือครู หลักสูตร โครงการสอนและประมวลการสอน (3) ทดลองและค้นคว้าเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ (4) ดำเนินงานและอุปสรรคทางการนิเทศ (5) จัดประชุมสัมมนาและฝึกอบรมครูประจำการ (6) วางโครงการนิเทศการศึกษา (7) นิเทศการใช้คู่มือครู หลักสูตร โครงการสอนและประมวลการสอน (8) นวัตกรรมเอกสารทางวิชาการและอุปกรณ์ทางการศึกษา (9) นำผลงานวิจัยที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนและการสอน และ (10) เยี่ยมเยียนชั้นเรียนและโรงเรียน

3. ลำดับความสำคัญในหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ตามอุดมคติของผู้บริหารมีดังนี้ (1) พัฒนาคู่มือครู หลักสูตร โครงการสอน และประมวลการสอน (2) นิเทศการใช้คู่มือครู หลักสูตร โครงการสอนและประมวลการสอน (3) จัดประชุมสัมมนาและฝึกอบรมครูประจำการ (4) เสนอแนะการใช้อุปกรณ์ทางการเรียนการสอน (5) ส่งเสริม

ให้มีการปรับปรุงห้องสมุดและโรงแรงสมุดของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (6) ตรวจและนิเทศตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (7) ส่งเอกสารสอนของครูและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอน (8) สํารวจปัญหาและอุปสรรคทางการนิเทศ (9) นำผลงานวิจัยที่คํามาประยุกต์ใช้ขึ้นพัฒนาการเรียนการสอน และ (10) ให้คำปรึกษาแก่ครูเป็นรายบุคคลและเป็นหมู่คณะ

การสำรวจครั้งนี้สรุปได้ว่า หน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติอยู่จริง หน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ ตามอุดมคติของศึกษานิเทศก์เอง และ หน้าที่ความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ตามอุดมคติของผู้บริหารที่อยู่ในระดับความสำคัญสูงตรงกันมีดังนี้.-

1. จัดประชุมสัมมนาและฝึกอบรมครูประจำการ
2. ศึกษาคู่มือครู หลักสูตร โครงการศึกษาและประมวลการสอน
3. ช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ
4. สํารวจปัญหาและอุปสรรคทางการนิเทศ
5. นิเทศการใช้คู่มือครู หลักสูตร โครงการศึกษาและประมวลการสอน
6. นำผลงานวิจัยที่คํามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนและการสอน
7. ตรวจและนิเทศงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
8. วางโครงการนิเทศการศึกษา
9. ทดลองและค้นคว้าเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ
10. สํารวจปัญหาและอุปสรรคทางการเรียนการสอน
11. ให้คำปรึกษาแก่ครู เป็นรายบุคคลและเป็นหมู่คณะ
12. ส่งเอกสารสอนของครูและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอน
13. นิเทศและติดตามผลงานของศึกษานิเทศก์และครู
14. เสนอแนะการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ที่ควรถือเป็นแนวปฏิบัติคือ.-

1. จัดประชุมสัมมนาและฝึกอบรมครูประจำการ
2. พัฒนามือครู หลักสูตร โครงการสอนและประมวลการสอน
3. ช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายวิชาการ
4. สำรวจปัญหาและอุปสรรคทางการนิเทศ
5. นิเทศการใช้คู่มือครู หลักสูตร โครงการสอนและประมวลการสอน
6. นำผลงานวิจัยที่ดีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนและการสอน
7. ตรวจและนิเทศงานความหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
8. วางโครงการนิเทศการศึกษา
9. ทดลองและค้นคว้าเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ
10. สำรวจปัญหาและอุปสรรคทางการเรียนการสอน
11. ให้คำปรึกษาแก่ครู เป็นรายบุคคลและเป็นหมู่คณะ
12. สังเกตการสอนของครูและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอน
13. นิเทศและติดตามผลงานของศึกษานิเทศก์และครู
14. เสนอแนะการอุปกรณ์ทางการเรียนการสอน

ข. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบบางประการที่ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารเห็นว่ามีสำคัญ แต่เรียงลำดับความสำคัญแตกต่างกันคือ.-

1. การให้ความร่วมมือกับโครงการทางการศึกษาอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์ได้เข้าไปปฏิบัติงานร่วมกับโครงการทางการศึกษา เช่น โครงการโรงเรียนแบบประสม โครงการปรับปรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา และอื่น ๆ โดยทำหน้าที่ต่าง ๆ กันเช่น ชูระการ เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่ประสานงานและเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ เป็นต้น ศึกษานิเทศก์เห็นว่าไม่ถูกต้องตามหลักวิชาที่เรียนมาและไม่ตรงกับงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งน่าจะหาบุคคลอื่นที่ทำงานที่ใดมาแทนตน เพื่อตนเองจะได้ไปทำงานที่ใหม่ประโยชน์ต่อทางการศึกษา

มากกว่านี้ ส่วนผู้บริหารเห็นว่า การศึกษาของไทยในระยะพัฒนา จำเป็นต้องหาบุคคลที่มีความรู้ และความสามารถมาช่วยปฏิบัติงานในโครงการเหล่านั้น ซึ่งผู้มีความรู้และความสามารถส่วนใหญ่ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ จึงมอบหน้าที่ให้กับศึกษานิเทศก์ เมื่อความคิดเห็นทั้งผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ ไม่ตรงกัน ควรหาวิธีการทำให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจตรงกัน อาจทำได้โดย (1) ชี้แจงถึงปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา (2) ในการวางโครงการทางการศึกษา ผู้บริหารควรใคร่ร่วมกับศึกษานิเทศก์หรือให้ศึกษานิเทศก์มีส่วนร่วมด้วย (3) ผู้บริหาร ควรหาทางสร้างบุคคลากร เพื่อแทนศึกษานิเทศก์ตามกำลัง เพื่อศึกษานิเทศก์จะได้ไปปฏิบัติงานใน หน้าที่ได้เต็มที่

2. การรายงานต่อกรมเกี่ยวกับการจัดและการบริหารงานของโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ เห็นว่า เป็นอุปสรรคที่สำคัญในการปฏิบัติงานเพราะอาจทำให้เกิดผลกระทบที่ไม่ดีต่อการบริหาร การศึกษา ส่วนผู้บริหารเห็นว่า ศึกษานิเทศก์เป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับครูและโรงเรียน จึงสามารถรายงาน ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานภายในโรงเรียนให้กรมทราบ เพื่อหาทางช่วยเหลือและแก้ไขได้ ถูกต้อง ขอเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ อาจทำได้โดย (1) กำหนดขอบเขตของการรายงานตาม มารยาทของศึกษานิเทศก์ (2) ผลการรายงานควรปิดเป็นความลับที่สุด และ (3) ศึกษานิเทศก์ ควรรายงานเฉพาะ เรื่องสำคัญทางวิชาการ

ค. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เรื่องที่นำวิจัยเพิ่มเติมได้แก่ (1) หน้าที่และความ รับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ตามอุดมคติของครู (2) ความต้องการและบุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์ และ (3) การวิจัยหน้าที่และบทบาทของศึกษานิเทศก์ของแต่ละกรม